

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LIV (48)

Štev. (Nº) 27

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

20 de julio - 20. julija 1995

LOJZE PETERLE

Sram in strah pred praznovanjem

Praznik slovenske državnosti je prvi praznik slovenske države. Na ta dan bi moral priti skupaj ne glede na to, kaj mislimo drug o drugem ali kakšne zasluge ima kdo za slovensko osamosvojitve. Tega dne ni uvedel politični monopol ene stranke, ne večja ali manjša koalicijska večina, ampak ima podlago v plebiscitarni odločitvi za slovensko državo in v enotnosti, s katero smo to odločitev uspešno obranili.

Seveda se tudi plebiscit ni zgodil kar tako. Do tega demokratičnega izraza ljudske volje je prišlo lahko šele potem, ko so stranke slovenske pomladi, zbrane v DEMOS-u, opredelile kot ključni politični projekt postavitev slovenske države.

Ta projekt so lahko tako jasno opredelile samo nove politične sile, ker so imele za to vrednostno podlago, ki ni vezana na partijski ekskluzivizem ne na institucije beograjskega centralizma.

Stare politične sile (ki so že prej ugotovile, da se staremu redu bliža konec, so v skrbi zase storile korake, ki so slovensko pozicijo objektivno jačali) so se kljub razlikam med „Majniško deklaracijo“ in „Temeljno listino“ priključile projektu. Hvala Bogu lahko rečemo, da smo to podjetje izvedli skupaj, kar je še posebej vredno praznovanja.

Od kod potem tak sram pred praznovanjem? Zakaj je bilo teba pred dvema letoma kabinet predsednika države pričevati, da bi proslava dneva državnosti sploh bila, zakaj po pravilu na uradnih praznovanjih v Cankarjevem domu nikakor ne zadiši po prazniku? Zakaj vidi naš zunanji minister praznovanje dneva državnosti po naših diplomatsko-konzularnih predstavništvih kot zgolj zadevo grla, želodca in stroškov? Zakaj se predsedniku Državnega zbora ne zdi vredno sklicati slavnostne seje ob dnevu državnosti?

Zakaj na drugi strani Slovenci po svetu lahko praznujejo prešerno in polno? Zakaj praznujejo tako na Galjevi, v Medvodah, na Ojstrici nad Dravogradom in številnih slovenskih krajih?

Včasih se mi zdi, kot da ne praznujemo

istega praznika.

Zato imamo naslednjo razlago: Nosilec starega političnega sistema, ki tudi danes zavzemajo ključna politična mesta, je znano naslednje: odpoved nedemokratični partijski in centralistični Jugoslaviji z osamosvajanjem navzven pomeni tudi odločitev za osamosvajanje navznoter; drugič — pobuda za slovensko državo je prišla iz kroga novih političnih sil. Za Partijo pa je najhujše izgubiti pobudo.

Slovenci po svetu prešerno in s ponosom praznujejo dan slovenske državnosti, ker vidijo v njem tudi simbolično znamenje preloma, novega.

Ne čudi me, da nekaterim uradnim praznovalcem dan državnosti nekako ne gre. To je bilo čutiti že v razpravah bivšega predsedstva, kjer so nekateri člani uporabili veliko besed proti „močni“ proslavi. Od takrat se mi zdi, da poteka borba za proslavo. Stare politične sile zagovarjajo zaprti, komorni, pridušeni in eliptični koncept, nove politične sile pa odprti, ljudski in praznovalski koncept.

Početje prvih se ponavadi skisa v nekaj formalnega, nekaj, kar se je nekako moralo zgoditi, prireditve drugih pa dišijo po praznikih.

Ne glede na to, kako smo zadovoljni z zaporedjem in številom govornikov (in s tem, kar so povedali) na ljubljanski proslavi, je tu šlo za praznično proslavo z bogato vsebino (govorov politikov ne uvrščam v zasnovo).

In ljudje so prišli! So ploskali in žvižgali — zakaj pa ne?

Je že prav, da je bilo tako, kajti če bi vabili izbranice po merilih za proslavo v Cankarjevem domu, bi ostal trg verjetno prazen.

Vesel sem, da smo praznovali, čeprav vsega, kar sem slišal, tudi sam ne podpisem. Še bolj pa bom vesel, če bomo praznovali vsi skupaj, ko ne bo nikogar pred nikomernim strahom. To pa bo verjetno šele takrat, ko bomo dokončali tudi osamosvajanje navznoter.

„Slovenec“, 30. junija

Zgodilo se je v Sloveniji

Minister za okolje in prostor Pavle Gantar 12. julija slovesno odprl avtocestni odsek od Razdrtega prek Čebulovice do Divače. Tako je stekel promet na 14-kilometrski štiripasovnici, ki je bila prva v okviru programa pospešne graditve avtocest. Kot je v uvodnem nagovoru dejal minister za promet in zveze Igor Umek, je bila avtocestna trasa za devet kilometrske odseke med Razdrtim in Divačo z nadvozi in podvozi zgrajena med decembrom 1990 in septembrom 1993, med aprilom 1994 in majem letos pa sta bila v okviru programa gradnje avtocest zgrajena še manjkajoča viadukta Bandera na Goli vrh. Trenutno je v gradnji 130 kilometrov avtocestnih odsekov, kar predstavlja 38 odstotkov programa graditve avtocest v Sloveniji.

Zunanji minister Zoran Thaler je 13. julija na redni mesečni častniški konferenci spregovoril o „več projektih“, povezanih z dejavnostjo Slovenije v procesu približevanja Evropski uniji, in posebej omenil pripravo t.i. nacionalne bele knjige v nekakšen odgovor „beli knjigi“, ki jo je vrh evropske petnajstice sprejel junija v Cannesu. Ob standardni temi — odnosih Slovenije s sosednjo Italijo — je vodja slovenske diplomacije poudaril, da dogovori in sestanki različnih predstavnikov v zadnjih dneh kažejo na to, da „na mnogih področjih lahko dobro in konstruktivno sodelujemo“. V prihodnjih dneh se bosta v Ljubljani, kot je znano, vnovič sestala pooblaščenca obeh zunanjih ministrov. Thaler je znova zagotovil, da v zvezi z dogovorom med Slovenijo in Italijo „za zdaj ni še nič sprejetega in nič zavrženega“. S Hrvaško urejanje medsebojnih odnosov prav tako „teče naprej“, še naprej je v pripravi tudi sestanek premierov Slovenije in Hrvaške, Drnovška in Valentića. V vladnem postopku je, kot je povedal minister Thaler, osnutek sporazuma o maloobmejnem prometu med državama.

Dve vojaški letali vrste F/A 18 hornet, ki naj bi po obvestilih pristojnih z letališča Sečovelje-Portorož pripadali italijanski vojski, sta nenapovedani preleteli slovensko obalo 10. julija. S hitrostjo med 900 in 1000 km/uro sta na nizki višini preleteli Hrvatine in Ankan, se nato nekoliko spustili in nizko preleteli koprsko mestno središče, nato pa preleteli Markovec in Izolo ter se obrnili proti Italiji. Kontrola letenja na sečoveljskem letališču se je po dogodku povezala s kontrolnim stolpom vojaške baze v Ivianu, kjer so jim povedali, da je bil prelet napaka obeh pilotov. Pilotoma naj bi na letališču v Ronkah dovolili leteti le do Trsta.

Na uradnem obisku v Sloveniji je bila delegacija Islamske republike Iran. Obisk iranskega ministra je bil namenjen nadaljevanju dosedanjih stikov z Iranom na področju znanosti in tehnologije, pa tudi utrjevanju rezultatov lanske letnega obiska delegacije ministrstva za znanost in tehnologijo v Iranu. Iranski minister Golpajani in minister za znanost in tehnologijo Rado Bohinc sta ocenila rezultate sodelovanja na področju raziskovanja ter se dogovorila o prihodnjih aktivnostih.

Slovenski predsednik Milan Kučan je 10. julija sprejel predsednika odbora vlade RS za organizacijo obiska papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji, notranjega ministra Andreja Štera, in predsednika pripravljalnega odbora za papežev obisk v nadškofijskem ordinariatu, pomožnega škofa msgr. Alojza Urana. Predsednik Kučan je s svoje strani zagotovil vso podporo pri pripravi tega pomembnega obiska v Sloveniji. Sogovorniki so soglasno ugotovili, da obstaja vzajemno velik interes, da bi prvi pastoralni obisk papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji v celoti izpolnil pričakovanja slovenskih vernikov in slovenske Cerkve.

STA

Ponoven pritisk na državnega tožilca Antona Drobniča

Komisija za za volitve, imenovanja in administrativne zadeve naj bi 13. julija razpravljala o predlogu za razrešitev glavnega tožilca Antona Drobniča, vendar je bila ta točka dnevnega reda zaradi odsotnosti predlagatelja Janeza Kocijančiča (ZKSD) preložena.

Tako še ni jasno, kakšen konec bo doživelo Kocijančičevo negodovanje nad delom in ravnanjem državnega tožilca, začeto že maja z objavo javnega poziva k odstopu v nekaterih častnikih. Po njegovem mnenju se je Anton Drobnič „popolnoma v neskladju s svojo funkcijo močno politično angažiral“ in sicer tako, da skuša „na

številne načine opravičiti medvojno kolaboracijo v Sloveniji in očrtniti zmagovito partizansko stran“, s čimer naj bi rešil ugled državnega tožilstva, razlog za odstop pa Kocijančič vidi tudi v dejstvu, da je državni zbor maja zavrnil poročilo javnega tožilstva za leto 1992 in 1993.

Na kakšen način naj bi državni tožilec kršil zakonsko določilo, po katerem je dolžan varovati ugled in dostojanstvo svoje službe, pa je tudi prej stvar politične interpretacije kot nekakšne strokovne presoje, na katero se sklicuje Janez Kocijančič.

„Slovenec“, 14. julija 1995

Blagoslovitev spominske kapele v Šentjoštu

V nedeljo, 9. julija, je nadškof dr. Alojzij Šuštar v Šentjoštu blagoslovil kapelo, ki je bila postavljena v spomin na prvi organizirani upor proti komunistični revoluciji. V kapeli so vzdane plošče, na katerih je 137 imen iz župnije. Prva vaška straža je bila ustanovljena 17. julija 1942, že čez en teden pa so jo napadli partizani. Ker so bili neuspešni, so v naslednjih tednih v okolici pobili kar 30 civilistov.

Glavni govornik pa je bil Pavel Kogej, predsednik Nove slovenske zaveze. Poudaril je, da so partizani pred začetkom protirevolucijske umorili deset duhovnikov.

Dejal je tudi, naj iščemo resnico in povemo mlademu narodu, zakaj so dali življenje ti mladi fantje in moške, žene in dekleta. To je še posebej pomembno, kajti povojni rod je zaradi neprestane načrtne partijske indoktrinacije miselno pohabljen in top.

V spomin na znano Žakljevo družino je govoril Vinko Žakelj, duhovnik v Belgiji, za njim Albert Malovrh iz Argentine, današnji ponosni šentjoški rod pa sta pozdravila tudi Valentin Tominec in Janez Grdadolnik iz Kanade.

Barvasto stekleno okno v kapelici je izdelal Marko Jerman iz Argentine.

Dr. Milan Komar - častni član AMA Asociación Médica Argentina

Združenje argentinskih zdravnikov (A.M.A.) je na predlog S.A.M. y F. (Sociedad Argentina de Psicología Médica de Matrimonio y Familia) izbralo dr. Milana Komarja za častnega člana. Kot prvi je to postal pred petimi leti svetovno znani španski katoliški filozof Julián Marías in je dr. Komar tako sedaj drugi filozof, ki je dobil to priznanje. A.M.A. mu je podelila to odličje v zahvalo za njegovo več kot 30-letno sodelovanje s skupinami psihologov in psihiatrov s predavanji in tečaji, kjer je razlagal klasično filozofijo o človeku, njegovi duši in o etičnih vprašanjih. Tako je dr. Komar za svoje delo v argentinskem znanstvenem svetu dobil pomembno odlikovanje, ki se pridru-

žuje onemu, ki mu ga je pred tremi leti podelil sv. oče Janez Pavel II., Viteški red sv. Gregorija Velikega v stopnji komendatorja.

V dvorani palače, kjer ima svoj sedež A.M.A., Avda. Sta. Fe 1171 v Buenos Airesu, se je v petek, 14. julija t. l. zbralo lepo število priznanih argentinskih zdravnikov in znanstvenikov, predvsem s področja psihiatrije in psihologije. Na slavnosti je bila tudi lepo zastopana slovenska skupnost v Buenos Airesu. Osrednje društvo Zedinjena Slovenija je predstavljala predsednik Marjan Loboda, Slovensko katoliško misijono sodelegat dr. Alojzij Kukovica SJ, Slovensko kulturno akcijo predsednik arh. Marjan I. Eiletz, Slovensko katoliško akademsko starešinstvo dr. Andrej Fink. Navzoč je bil tudi ustanovitelj in profesor Slovenskega srednješolskega tečaja ravn.

GORŠETOVA RAZSTAVA

Na gradu Dobrovo v Goriških Brdih so odprli razstavo kipov in risb iz ameriškega obdobja Franceta Goršeta, ki jo je v sodelovanju z občino Brda in fundacijo Studia slovenica iz Ljubljane oz. Washingtona priredil Goriški muzej. Na ogled je 30 kipov in 26 risb.

Odprtje razstave na gradu Dobrovo je potekalo zelo svečano, saj se je tega kulturnega dogodka med mnogimi uglednimi gosti udeležil ameriški konzul Henderson, ki je prisotne tudi nagovoril. Slovesnost se je pričela s slovensko in ameriško himno. Goste je pozdravila mag. Slavica Plahuta, direktorica Goriškega muzeja, v imenu občine Brda je spregovoril podžupan Bruno Podveršič, v imenu ustanove Studia slovenica pa dr. Janez Arnež, ki je tudi lastnik razstavljenih del in ima največ zaslug, da so iz ZDA našla pot v Slovenijo in so tako rešena pozabe. V spremljajočem kulturnem sporedu je sodeloval Briški nonet pod vodstvom Radovana Kokošarja.

Razstavo spremlja 40 strani obsegajoč katalog z 19 reprodukcijami, uvodno študijo v slovenskem in angleškem jeziku, življenjepisom in običajno dokumentacijo.

Marka Bajuka dr. Marko Kremžar in več nekdanjih slušateljev dr. Komarjevih predavanj, ki jih je v okviru SKAS skozi vrsto let imel v Slovenski hiši v Buenos Airesu in v Slovenskem domu v Carapachayu.

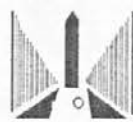
Najprej je odlikovanca kot odličnega sina Slovenije (hijo dilecto de Eslovenia) pozdravil častni predsednik S.A.M. y F. dr. Francisco Abate. Predsednik A.M.A. dr. González Montaner je pooblastil za to priliko eminentnega ginekologa dr. Miguela A. Tattija, ki je del svojih študij opravil v Ljubljani. Po toplem pozdravu dr. Komarja je iskreno izjavil o Sloveniji: „Ljubim to deželo“, nakar je slovesno izročil dr. Komarju diplomu častnega članstva A.M.A. Za njim se je v imenu dr. Komarjevih učencev prof. psihiatrije na Instituto Favaloro dr. Alberto Riva Posse v prisrčnih besedah zahvalil dr. Komarju za vse, kar je prejel pri njegovih predavanjih. Dr. Komarja je hvaležno naslovil kot Učitelja (maestro) okrog katerega se je zbrala lepa skupina katoliških profesionalcev, ki jih karakterizira realistično krščansko gledanje na človeka in njegove duševne probleme. Predsednik S.A.M. y F. dr. Domagoi Saitz je nato v izbranih besedah predstavil osebnost dr. Komarja kot znanstvenika in profesorja.

Za konec je vidno ganjen spregovoril še odlikovanec sam. Povedal je, da je kot filozof navezal stike s psihologijo in psihiatrijo, ker ga je v to napotil dr. Ernest Krapft, svetovno znani argentinski psihiater, ki je kasneje postal predsednik Mednarodnega urada za duševno zdravje v Ženevi, Švica. Zahvalil se je za visoko priznanje predstavnikom A.M.A. in vsem, ki so se pridružili temu dogodku.

Z močnim aplavzom so vsi navzoči izrekli svojo priznanje dr. Komarju. Nato so se vrstile osebne čestitke za pomembno odlikovanje. Posebne čestitke v obliki soneta je slavljencu poslala hčerka pok. dr. Krapfta dr. Christensen iz Švice.

Na dr. Milana Komarja smo Slovenci v Argentini ponosni ter smo mu hvaležni, da je vnesel slovensko ime v sam vrh argentinske zdravniške družbe, kar je sad njegove temeljite znanstvene dejavnosti, in mu k visokemu priznanju iskreno čestitamo.

Marjan Loboda

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Ko se ocenjuje delo neke vlade in razvoj dogodkov, se običajno opiše najbolj blesteče dosežke in največje težave, s katerimi imamo opraviti. Menemova vlada se običajno ni ustavljala ob kaki posebni težavi. Vedno ji je bil glavni cilj finančna stabilizacija in na oltarju tega dosežka je bilo žrtvovanih precej stvari, ne da bi se kdo preveč bavil z vprašanji socialne cene. To pa se je pričelo spreminjati, zlasti neposredno pred volitvami in z vedno močjo po volitvah in sedaj, ko je Menem že nastopil svojo drugo predsedniško dobo.

KDOR NE DELA, NAJ NE JE?

Ljudska modrost, izražena v starem pregovoru, da „kdor ne dela, naj ne je“, je nekako izgubila veljavo. Včasih so bili tisti, ki niso delali, označeni za „lenuhe“, in temu primerno se je družba do njih držala. Po tehnološki revoluciji se je stvar zelo spremenila. Tako v nerazvitih kot v razvitih deževah se vedno bolj poraja pojav brezposelnosti, kateremu razne vlade in tudi strokovnjaki različnih struj ne najdejo zdravila.

Argentina je bila dolga leta dežela, kjer je bilo dela na pretek. To je povzročilo tudi precej močno vseljenko gibanje. Precejšnji standard in močan srednji sloj sta vabila še do nedavnega prebivalstvo tako iz sosednjih držav, kakor celo iz daljne Azije.

Nenadoma pa so se stvari pričele močno zapletati. Sedanji gospodarski program ni povzročil brezposelnosti, a poostiril jo je do take mere, ko to Argentina v vsej svoji zgodovini ni poznala. Temu je krivo dvoje vzrokov: recesija, ki podjetja prisili, da se čimbolj omejuje v svojem obratovanju (ni kupcev, ni proizvodnje), potem pa še tehnifikacija, ki je potrebna, a katere sad je tudi povečanje brezposelnosti. Najhujše je, da je ta pojav na višku prav ko je na splošno socialno stanje na eni najnižjih točk in država ne more (ali ima druge nuje) povečati fondov za rešitev teh problemov.

Najhujše ob tem je, da pravzaprav ni izgleda za hitro rešitev. Še več, v raznih sindikalnih krogih (mehaniki, kovinarji, kemiki) zaskrbljeno gledajo, kako podjetja iščejo alternativ in jih ne najdejo, pa pripravljajo sezname za nove odpuste, ki bodo množico brezposelnih še povečali.

V teku volilne kampanje je predsednik Menem obljubljal, da bo država vodila politiko pospešenja zaposlenosti in da bodo mesečno „ustvarili“ 300.000 novih delovnih mest. Ob nastopu je v govoru v kongresu izjavil, da „bomo uničili“ brezposelnost. V petek, 14. julija, je Menem „prosil“ podjetnike, naj ne povzročajo novih odpustov, naj ne večajo brezposelnosti. Ob vsem tem se je pričela nova polemika.

Po eni strani so podjetniki izjavili, da pač delajo, kar morejo, da je krivda v bančnem sistemu, ker ni posojil. Ko so se pa posojila še dala dobiti (pred mehiško krizo) so bile obresti tako visoke, da srednja in manjša podjetja sploh niso imela dostopa ali pa so morala prenehati z obratovanjem zaradi dolgov. Podjetniški krogi trdijo, da je v zadnjih desetih letih prenehalo obratovati kakih 20.000 teh srednjevelikih in majhnih podjetij.

Z vladne strani je nato odgovoril predsednikov brat, nadomestni predsednik senata Eduardo Menem, ki je dejal, da „nihče ne prosi miloščine“, marveč le, naj podjetja upoštevajo socialno plat delovanja. Ko so

bile okoliščine drugačne, so podjetja donasala lepe dobičke, katerih pa seveda delavstvo ni bilo deležno.

In končno ni manjkalo opazovalcev, ki so se spomnili zadnje dobe predsednika Alfonsina, ko je sredi krize njegov gospodarski minister Pugliese prosil podjetnike, naj delujejo „s srcem, ne z žepom“. Uspeh je znan: Pugliese je nekaj dni za tem odstopil. Za njim pa potem še predsednik Alfonsín. Zaključek: podobne prošnje najdejo kaj malo odmeva. Treba je stvarnih in uspešnih političnih ukrepov. Teh pa vlada zaenkrat še nima.

Kar je zaenkrat vlada storila, je usmerjeno bolj v omiljenje posledic brezposelnosti kot pa k temeljni rešitvi problema. Zato se vleče debata, kako povečati podporo brezposelnim. To pa je seveda težko, ker ni denarja. Po drugi strani je tudi število tistih, ki že prejemajo podporo, izredno majhno. Komaj eden vsakih 20 brezposelnih prejema podporo, katere vsota niha med 150 in 300 pesov in to od treh mesecev do enega leta, odvisno od delovne dobe posameznika. Od tega pa nobena družina ne more živeti. Vsekakor, bolj malo kot pa nič.

Na tej podlagi in ker ni fondov, vlada preučuje znižanje podpore na polovico in podvojiti število tistih, ki podporo prejemajo. Sindikati so tudi pritisnili na vlado, naj uredi zadevo podpor in pospeši javna dela, ki so najhitrejša in najmočnejša sredstvo za pospeševanje zaposlenosti. Seveda se tu porodi isto vprašanje: kje dobiti potrebni denar?

VOLILNE NUJE

Problem brezposelnosti ima tudi volilni obraz. Po eni strani je vladi ostalo še kaj malo kredita od majske volilne zmage. Ob nastopu je Menema spremljalo tako malo ljudi, da je težko razumeti, da ga je volila polovica prebivalstva. Policija je mogla naštet komaj 2000 ljudi, ki so kaj navdušeno pozdravljali predsednika. Na slavlju v katedrali pa ga je buenosaireški nadškof rotil, naj izpolni obljube glede brezposelnosti.

Sedaj se bližajo volitve v številnih provincih in še v prestolnici. Vsa ta zadeva socialne krize pa zelo moti vladne načrte. Prav zato tudi počasi napreduje zadeva avtonomije prestolnega mesta. Menem celo upošteva možnost, da preloži volitve za župana. Po porazu v provinci Tucumán bi poraz v prestolnici hudo bolel.

Ko že govorimo o provincih, zapišimo, da so v Córdoba že zamenjali guvernerja. Novi je zaprosil potrpljenja za šest mesecev, da v tem času uredi provincijsko ekonomijo. Vsekakor so že pričeli izplačevati provincijskim uradnikom, s čimer se vrača vsaj delni mir. Toda še pet drugih provinc se nahaja na pragu krize: San Juan, Entre Ríos, La Rioja, Tucumán in Jujuy so zvezno vlado zaprosile naknadnih fondov, da bi lahko plačale uslužbencem. Seveda odgovor iz Buenos Airesa je vedno isti: ni denarja. In še: uvedite potrebne spremembe in privatizirajte vse, kar se da.

Avgusta se bo pričel nov boj. Tedaj se bodo province in zvezna vlada znova sešale, da začrtajo za bodočnost sistem razdelitve zveznih fondov. Že sedaj vse vre, ker vsakdo hoče, da se mu delež zveča. Vsaka provinca ima kak razlog, da se čuti prizadeta in zapostavljena, in seveda vse imajo podobne potrebe. In v tem ni razlike, kdo vlada: peronisti, radikali ali provincijske stranke. Borba bo huda, res huda.

SPEV O NAŠI GORI

Prof. Tine Vivod

Ostali smo zvesti narodu in Bogu

Slavnostni govor v Škofovih zavodih 23. junija 1995

V začetku je bila revolucija...
S temi besedami bi lahko začel našo zgodbo.

Slovenska komunistična partija, ki je združevala peščico revolucionarjev ali natančno eno tisočinko slovenskega prebivalstva je namreč narodu vsilila svojo voljo, ki se je glasila: „Veličastna borba, ki jo bijejo vsi sovjetski narodi pod genialnim vodstvom svojega in našega velikega Stalina, je tudi sveta nacionalna vojna slovenskega naroda.“

Za revolucijo se je odločila, ne ker bi bilo dobro za narod, ampak ker je bilo to v korist sovjetski armadi, ki naj bi bila z našo revolucijo razbremenjena, in ker je bilo v korist nje, partiji, saj je bila revolucija edina možnost, da se zavihti na oblast.

Revolucija je bila za naš narod neizmerena nesreča: po vsebini je bila izdaja narodnih interesov, po svojih metodah pa zločin.

V revoluciji in protirevoluciji je šlo v jedru za spopad dveh kultur: materialistične, totalitarne in teroristične na eni strani, in humanistične, krščanske in evropske na drugi.

Partijsko vodstvo je izigralo nacionalna čustva vseh Slovencev: tistih, ki so se ji pridružili, misleč, da gre res za NOB, in vseh ostalih.

Koliko naših rojakov je plačalo to partijsko pustolovščino, ni mogoče ugotoviti. Na tisoč jih je plačalo z življenjem, drugi desetstisoč so plačali z izgubo domovine, vsa Slovenija pa je plačala s petinštiridesetletnim zaslužnjem.

Tisti, ki smo se rešili iz partijske Slovenije in nas ni doletela usoda naših sotrpinov, ki jih je nova svoboda pospravila v podzemne jame na Rogu ter v jaške in jarke pri Teharjah in Celju, smo se znašli v tujini brez vsega, a veseli, da smo se rešili partijske oblasti. Ne, nismo bili brez vsega: s seboj smo prinesli vero in poštenost, voljo do življenja in delavnost.

V začetku smo mislili, da bo naše bivanje v tujini trajalo le 14 dni ali kvečjemu nekaj mesecev, a ta čas je postajal vedno daljši.

Zato smo si že v taboriščih, v barakah na Koroškem in v Italiji uredili organizirano skupnost s tiskom in šolo, verskim življenjem in prosvetnim delom in čakali na dokončno naselitev največ zunaj Evrope.

„Kot otrok sem na kuhinjski steni prvič videl črnobel portret mladih vojakov. Takrat sem po materinem pripovedovanju prvič slišal o njenih petih bratih domobrancih. Da so dva — vrnili — in ubili. Od takrat mi je beseda „vračanje“ strašno zvenela, polna je bila slutenj, bolečin in žalostnih spominov.“

Potem so nas razsneli. — Največ v Združene države Amerike, Kanado, Argentino in Avstralijo. Danes nas je v tujini pol milijona, to je četrtnina slovenskega naroda.

Začetki niso bili lahki. Novo domovino smo v začetku občutili zaradi njene drugačnosti kot mačeho. Namesto naših zelenih hribov s cerkvicami in zasneženih gora — od sonca požgana pampska ravnina in velemestni cement; namesto štirih letnih časov, vsaka s svojo posebno lepoto — le dve dobi, vroča in deževna; namesto pri-

jetnega podnebja — neznosna sončna pripeka in vlažen mraz. Drugačni ljudje, drug jezik, drugačne navade, drugačen značaj teh ljudi.

V tej drugačnosti je bilo treba začeti življenje čisto na novo: poiskati stanovanje in delo. Pri iskanju služb so bile diplome in do sedaj opravljeno delo brez vrednosti. Treba je bilo zagrabiti za vsako delo. Inženirji so sadili drevesa in profesorji so delali ceste, učiteljice bile služkinje in tudi duhovnikom ni bilo lahko.

Potem pa domotožje, ta večno spremljajoča senca slehernega izseljenca, ki je v svoji domovini preživel vsaj nekaj zavestnih let. Laže bi ga bilo prenašati, ko bi ne bila domovina vsaj za nas neprodno zaprta.

V prvem desetletju so bile nekatere družine — po sili razmer — ločene in ko je otrok spoznal očeta begunca po osmih ali dvanajstih letih, ko sta se „srečala“ v Ameriki mož in žena in sta spet bila eno, je ob sreči dahnila grenkoba ob vprašanju otroka: „Mamica, kdo je ta gospod?“ in kako je bilo težko razumeti, da je bil očka zaprt in da so mu rekli „izdajalec“!

Povsod, kamor smo se naselili, smo se začeli povezovati v slovensko skupnost. Verjetno nam je to najbolj uspelo v Argentini, ker so nam tamkajšnje oblasti dovolile, da smo se naselili skupaj in ker je bila med nami močna skupina izobražencev, zlasti duhovnikov.

Istočasno, ko smo gradili svoje družinske domove, smo zidali svoja prosvetna središča in kapele. Organizirali smo osnovnošolske in gimnazijske tečaje, pevske zборе, gledališke predstave, izobraževalna predavanja, informativni tisk in radijske oddaje, knjižne izdaje in umetniške razstave, pa seveda bogato versko življenje. Z eno besedo: ustvarili smo si Slovenijo v malem. Še to je treba poudariti, da nismo pri vsem tem delu dobivali nobene podpore ali pomoči od domovine, nasprotno, prek Izseljenške matice, ki je bila transmisija partije, samo polena. Mi za partijsko Slovenijo nismo obstajali.

Naša narodna zavest in medsebojno spoštovanje v skladni različnosti sta rodili moč.

Hoteli smo znova pognati iz tisočeri korenin. Morali smo se naučiti živeti z večjim naporom in istočasno smo bili deležni večjega bogastva.

Zavestno smo sprejeli slovensko duhovno domovinstvo in uspeli tudi v tujem okolju. Ne le, da so mnogi naši rojaki dosegli visoka mesta v tuji državni upravi in znanosti, tudi kot narodna skupnost uživamo po vseh deželah izjemno velik ugled.

Postali smo dobri in ugledni državljani kjerkoli živimo, ker smo ostali zavedni Slovenci.

Nismo se odpovedali slovenstvu, pa čeprav so nam jemali državljanstvo. Ostali smo zvesti narodu in Bogu. Gojili ljubezen do bližnjega in nikdar ni padla beseda maščevanja. Smer nam je dala zavest poslanstva in naše poslanstvo je pričevanje. Kot vihar je vsak izmed nas poklican, da priča o dogodkih in ohranja vrednote.

Poleg ohranjanja slovenstva kot dane nam vrednote, ki jo je treba ohranjati, dokler je to po pameti mogoče, smo poskušali

Umetniški večer ob 50. obletnici begunstva

Društvo Slovenija v svetu je ob 50. obletnici slovenskega holokavsta in pričetka našega begunstva ter odhoda v svet izkoristilo veliko množico Slovencev iz vsega sveta, ki so se hoteli udeležiti spominskih slovesnosti, ter priredilo za vse izseljence akademijo v Škofovih zavodih v Šentvidu 23. junija.

Na to srečanje je prišla večina izseljenec, ki so se tedaj nahajali v Sloveniji, kakor tudi veliko število prijateljev, ki so skupaj popolnoma napolnili dvorano v Škofovih zavodih ter tudi vežo.

Že pri vходу so bile razstavljene pajske končnice Bare Remec, ki so ponazarjale revolucijo, življenje v Vetrinju in pot čez ocean.

Navzoče je pozdravil predsednik SVS Boštjan Kocmur, sledil pa mu je slavnostni govornik prof. Tine Vivod iz Argentine, katerega govor prinašamo. Pozdravili so prisotne tudi predstavniki Slovencev iz raznih delov sveta: iz Kanade Ema Pogačar, iz Nemčije Janez Pucelj, iz ZDA Mate Resman, iz Francije dr. Janez Zorec, iz zamejstva Ivo Jevnikar.

Sledilo je petje domžalskega komornega zbora pod vodstvom Karla Leskovca, ki je predstavil Gallusovo Ecce quomodo ter tri narodne.

Spev o naši gori, ki jo je napisal Vladimir Kos, jezuit iz Tokia in je izšla pri SKA v Buenos Airesu, je bila glavni prikaz. Izbor besedila je pripravil Zorko Simčič, glasbeno opremo Marko Stopar, projekcije so bile risbe Bare Remec, realizacijo je vodil Grega Tozon, organizacijo pa odbor SVS. Barvno okno o tragediji pred 50 leti za spominsko kapelico pri Šentjoštu je prispeval umetnik Marko Jerman. Kosove pesmi so recitali dramski umetniki Aleš Valič, Nina Ivanič, Jernej Kuntner, Mojca Ribič in Janez Albreht.

Pietetnemu in kulturnemu visokemu spominu so vsi navzoči s ploskanjem izrazili zadovoljstvo. Prisotni so bili tudi ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar, predsednik SKD Lojze Peterle, odbor Nove slovenske zaveze — dr. Tine Velikonja, dr. Anton Drobnič, Justin Stanovnik ter drugi prijatelji.

TD

vplivati na prihod demokracije v Sloveniji. Obveščali smo se med seboj v tujini o dogajanju doma, s pismi in tiskom informirali o tem tudi rojake doma, obveščali pa tudi zlasti z osebnimi stiki tuji svet o komunističnem totalitarizmu v Sloveniji.

Ko je padel tudi berlinski zid v Sloveniji, smo odločno vplivati na tuje vlade, da so priznale samostojno slovensko državo.

Tako je bila npr. Argentina med prvimi državami, ki jo je priznala. Posebno tedaj smo doumeli smisel našega bivanja na tujem: res smo z izgubo domovine ogromno izgubili, res smo ji pa tudi lahko v nepovnljivem zgodovinskem trenutku veliko dali!

Postali smo slovenska narodna postojanka v svetu. Na vseh kontinentih so te postojanke, tudi tam kjer je le peščica ljudi, ki ljubijo, ki čutijo slovensko. Vsi se čudijo od kod ta moč, odkod ta vztrajnost, od kje izvira ta ljubezen do naroda?

To je plod mučencev, junakov. Na teh svetih tleh Škofovih zavodov, posvečenih — od začetka stoletja — narodu in Bogu, katere so oskrunili nemški nacisti s krvjo preganjanih in mučenih, ker jih je bolelo slovenstvo in krščanstvo.

Na teh svetih tleh, kjer je nacističnega boga zamenjal komunističen v znamenju rop, požiga in umora, ko so zavodi postali največja mučilnica nedolžnih.

Na teh svetih tleh, kjer je kraljevala do leta 1993 še Jugoslovanska ljudska armada kot zadnji stebel komunističnega sistema.

Na teh svetih tleh — izrekam svoj „verujem“ v moč ljubezni, resnice in pravice.

Ne vračamo se iz koristi, ne iščemo revanšizma, ne maščevanja. Izrekam svoj „verujem“ v nujnost sprave, ker narod ljubimo.

Zahtevamo od dedičev revolucije javne zadostitve in javnega obžalovanja. To smo potrdili s 25.000 podpisi Državnemu zboru in pristojnim oblastem države Slovenije.

Izrekam svoj „verujem“ v moč prelite krvi in mučeništva. Za novo pomlad, za prerojenje.

Vsak naj stori, kar mora, in kar mu stan veleva!

Naša roka je še vedno ponujena; a za objem sta potrebna dva!

Pridi, brat, čas je že!

Danes ni konec, je nov začetek!

Spominska proslava v Mendozi

Mendoška skupnost se je zbrala za naše junijske svečanosti v nedeljo, 11. junija. Za komemorativno prireditev petdesete obletnice domobranske tragedije smo se zbrali ob desetih dopoldan v našem Domu. Najprej je vsa skupnost, zbrana na dvorišču, prisostvovala dviganju državnih zastav Argentine in Republike Slovenije.

Nato je sledila sv. maša. Daroval jo je naš dušni pastir Jože Horn, ki je bil sam domobranec, in ki se je s pretresljivimi besedami spomnil v pridigi sobratov mučencev ter tragedije slovenskega naroda v mesecu juniju pred petdesetimi leti.

Po sveti daritvi je bila v dvorani spominska proslava. Pred priložnostno opremljenim odrom je bil napovedovalec društveni predsednik inž. Jože Šmon. V uvodnih besedah je predložil zločinski pokol tisoče domobrancev in civilnega prebivalstva, vernih Slovencev, ki so odklanjali komunizem. Na kar se je vprašal: „Kdo je pravi krivec tega zverinskega uničevanja tolikih življenj? In komu v prid? To je bila komunistična revolucija, ki so jo vodili v Moskvi izšolani partijski Leninove univerze: Kardelj, Bebler, Maček, Kidrič, Kraigher in drugi, ki so sestavljali pod Titom Centralni komite komunistične partije Slovenije. Ti so izdali leta 1944 pretresljiv ukaz za pokončanje tistega dela slo-

venskega naroda, ki je komunizem odklanjal.“

Nato je bil prebran dekret, ki ga je izdal CK KPS leta 1944 in so ga domobranci prestregli partizanskemu kurirju blizu Kočevja. Potem je zbor zapel „O kraj Vetrin!... O Teharje!... Kočevski rog!“ Sledila je recitacija iz Debeljakove Črne maše, nakar je prišla vrsta zopet na pevski zbor, ki je občuteno podal „Lipa zelenela je“. Sledil je govor Staneta Grebenca, ki ga posebej celotno objavljamo.

Pred koncem proslave smo kot izraz naše zvestobe idealom, za katere so se borili, pozdravili in izrazili naš ponos med nami še živčim in tokrat navzočim bivšim domobrancem, ki so: Jože Horn, Luka Grintal, Rudi Hirschegger, inž. Marko Bajuk, inž. agr. Andrej Habjan in Jože Nemanič. Za sklep so vsi zbrani stoje zapeli zapeli „Oče, brateje in sestre“.

Za tem pa smo se podali na Trg Republike Slovenije v našem mestu, kjer so zgoraj omenjeni bivši domobranci položili venec v spomin padlim soborcem pred našimi domovinskimi znamenji. Na ta način smo izrazili tudi pred argentinsko javnostjo v Mendozi svoje prepričanje o tej grozotni slovenski narodni tragediji. Poročila o tej komemoraciji so bila objavljena v tukajšnjih dnevnikih.

Bivši domobranci na Trgu Republike Slovenije v Mendozi.

Stane Grebenc

Naše priznanje tudi preživelim domobrancem

V maju leta 1945 se je v Evropi končala druga svetovna vojna. Za mnoge narode je nastopila doba miru; za naš slovenski narod pa se je konec vojne spremenil v največjo tragedijo.

V državah, ki so v vojni zmagale, prirejajo proslave, parade, odkrivajo spomenike, polagajo vence itd. Predstavniki držav, ki so si priborili zmago, potujejo po svetu in proslavljajo. Zmago slavijo vedno le zmagovalci. Za vse, bodisi za zmagovalce kot za poražence, pa je 50-letna doba važen mejnik v zgodovini.

Tudi Slovenci obhajamo 50. obletnico in to na različne načine.

V Sloveniji jo je proslavila vlada in nekateri komunistični „heroji“ in njihovi so-mišljeniki na svoj način in so tako pokazali, da v vladajočem kadru še vedno igrajo na iste strune.

Velik del slovenskega naroda, ki je bil že proti koncu vojne po odločitvah velikih treh v Jalti izročen rdečemu trinogu, usnjen in mučen, pa se v teh junijskih dneh

s ponosom spominja svojih mučencev.

Mesec junij je že 50 let posvečen našim mučencem in žrtvam vojne in revolucije. V junijskih dneh je umiralo tisoče Slovencev samo zato, ker niso hoteli zatajiti svojega prepričanja in so hoteli živeti dostojno življenje. Z zmago komunizma je zavladalo v Sloveniji sovraštvo do vsega in vsakogar, ki se ni strinjal s totalitarnostjo doktrine. Bili so časi strašnega uničevanja, trpljenja in umiranja.

Danes se s ponosom spominjamo mučencev, ki so s svojo krvjo napojili slovensko zemljo. Romajmo na te kraje z velikim spoštovanjem. Iz teh semen, ki so padla v zemljo, bo vzklilo novo življenje, rastlo in obrodilo nove sadove slovenskemu narodu. Eden teh sadov je prav gotovo nova samostojna slovenska država, katere obletnico ustanovitve slavimo tudi v juniju.

Naš poklon in zahvala vsem, ki so se borili in branili tisočletno tradicijo slovenskega naroda, krščanski način življenja in ideale človekovega dostojanstva. Za te

Resurrecturis v Cankarjevem domu

Sončni konec temne kantate

V Gallusovi dvorani Cankarjevega doma smo prvič slišali Glasbeni triptih po motivih Črne maše pesnika Tineta Debeljaka in besedil preroka stare zaveze Ezekijela ter pesnikov Franceta Balantiča, Stanka Majcna in Alojza Gradnika. Koncert je pripravil Slovenski spominski odbor, naročen pa je bil za petdeseto obletnico spomina na za slovensko narod tragične dogodke po koncu druge svetovne vojne, ki imajo izhodišče v tragiki dogodkov med drugo svetovno vojno in po njej. Prvi je te dogodke izrazil Tine Debeljak v pesnitvi Črna maša. Koncert je imel naslov Resurrecturis (Tistim, ki bodo vstali), skladatelj Primož Ramovš, Jože Trošt in Samo Vremšak pa so s prvimi izvedbami poskušali z umetnostjo zvoka prodreti v pretresljivo tematiko pesniško izpovednih predlog. Poslušali smo dela Simfonije Pietá Primoža Ramovša, Rekviem Jožeta Trošta in Exercitus Grandis Nimis Valde Sama Vremška. Izvedbe so pripravili Simfoniki RTV Slovenija in dirigent Marko Munih, solisti Veronika Fink-Menvielle (sopran), Marko Fink (bas), Bernarda Fink-Inzko (mezzosopran) in Marko Bajuk (bas), Mešani zbor Anton Foerster (zborovodja Jože Trošt), zbor Consortium Musicum (zborovodja dr. Mirko Cuderman) in organist Tone Potočnik. Veliko izvajalcev je bila tista podlaga, na kateri so skladatelj Ramovš, Trošt in Vremšak gradili duhovno responsorčnost umetniških vprašanj in odgovorov na pesniška besedila. Tudi tam, ko je šlo za čisto instrumentalno glasbo kot pri Ramovšu.

Simfoniki RTV Slovenija in dirigent Marko Munih so izvedli najprej novo delo Simfonija Pietá Primoža Ramovša. Pomembno delo k simfoničnemu opusu Primoža Ramovša s skoraj „mahlerjevsko“ dimenzijo dinamike (uvod in finale) in vsem

vrhunsko razvitim simfoničnim „instrumentalizmom“, ki v Ramovševi glasbi pretresa s totalnimi zvočnimi učinki. Obenem pa tudi za to novo delo lahko zapišemo, da skladatelj ne izgublja zanesljive orientacije v izpovedovano oblikovnih sintezah in ravnotežju do izpovednih razmerij scenerija. Odlična izvedba je postavila celoten Ramovšev koncept do idealne izpovedne preglednosti.

V nadaljevanju smo poslušali Rekviem kantato za dva solista, mešani zbor in orgle Jožeta Trošta, skladatelj pa je tudi vodil izvedbo. Novo delo je bolj ekspresivno, orgelske medigre pa nekakšna ilustrativna sodobnejša intonacija, ki skoraj nima kakšne posebne privlačnosti za dobro sestavljene zborovske in solistične odlomke. Celota je bolj sestavljena in ji manjka izrazitejša doslednost. Odlična pa je bila izvedba, saj so Veronika Fink-Menvielle in Marko Fink kot tudi mešani zbor Antona Foersterja in organist Tone Potočnik ujeli ekspresivnost izraza v novi partituri.

Kantata za soliste, zbor, orkester in orgle Exercitus Grandis Nimis Valde Sama Vremška pa je resnično prepričala nabito polno dvorano Cankarjevega doma. Kantata je baladno obarvana (ne vem, zakaj sta se mi tako približala Kozina in Bravničar!), besedni in zvočni scenarij sta realistična, zborovske in soliste besede imajo svojo težo. Nekaj svetlih trenutkov pa še bolj kontrastira z osnovno stisko eksistenčnih vprašanj. Odrešitev v sončno postavljenem harmonskem zaključku zadnje epizode pa je sprožila zelo dolg aplavz navdušenih poslušalcev polne dvorane Cankarjevega doma. Takšnega priznanja skladatelj najbrž še ni doživel.

Bogdan Učakar
„Delo“

75 let požiga Narodnega doma v Trstu

Zelo malo je še ljudi, ki se spominjajo, kako je 13. julija 1920 gorelo poslopje Narodnega doma v Trstu. Palača, ponos tržaških (in primorskih) Slovencev, je bila sezidana po načrtih arh. Fabianija leta 1904. V njej je bilo najti hotel, dvorano, poslovne prostore, pravi slovenski kulturno-trgovski servisni center. Zgorel pa je po zaslugi fašističnih prenapetežev, ki so jim „pomagale“ mestne oblasti s počasnimi in zamu-

ideale so darovali največ kar je človek zmožen darovati: svoje življenje.

Naša zahvala in priznanje tudi tukaj navzočim domobrancem in soborcem, ki ste se v skupnih vrstah borili za iste svetlinje. Po božji previdnosti ste rešili življenja in preko begunstva prišli v tujino. Tukaj ste začeli postavljati temelj novim družinskim in skupinskim domovom. Začeli ste ustvarjati novo Slovenijo v svetu. Nekaterih ni več med nami, odšli so k soborcem v večnost. Na njih mesta pa stopa novi rod.

Veseli smo teh novih poganjkov življenja. Veseli, ko vidimo, da v mladih še klije slovenska kri. Naša prošnja in želja je, da novi rodovi vztrajajo pri delu in čutenju za ohranitev tega slovenskega otočka v Mendozi. Bodite in ostanite vredni dediči junakov, katere danes slavimo, v svojem življenju pa pričevalci poštenega in moralno zdravega človeka; vedno iščite resnico in po tej resnici živite. Da boste ta plemenita stremjenja z gotovostjo dosegali, se zatekajte k slovenskim mučencem za pomoč.

dnimi ukrepi; In ko so gasilci le prišli, so jim fašisti sekali cevi pri brizgalnah, tako da je voda odtekala po cesti, ogenj pa je uničil Narodni dom v samem središču Trsta.

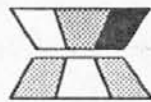
Skupno slovensko predstavništvo je pripravilo manifestacijo točno ob 19. uri, 75 let po začetku požara. Tisočglava množica se je zbrala pred stavbo Narodnega doma (ki zatem ni več služila prvotnemu namenu) in se spomnila žalostnega dogodka. O zgodovini, sedanjosti in prihodnosti sta govorila Aleksij Kalc z Oddelka zgodovine Narodne in študijske knjižnice in v italijanski Anna Maria Vinci z deželne inštituta za zgodovino odporniškega gibanja. Za svoja izvajanja sta bila deležna aplavzov, ki pa v nikakršni meri niso dosegli jačine, ko je moški pevski zbor Basilij Mirk s Prosek-Kontovela zapel Zdravljico, Buči, morje Adrijansko in udarniško Vstala Primorska.

Na manifestaciji so pri dnevniku Primorski dnevnik sprožili akcijo zbiranja podpisov za spomenico, naslovljeno italijanskim oblastem, naj mogočno poslopje vrnejo tržaškim Slovincem.

Pobudi so se pridružile še druge žamejske organizacije in združenja (med podpisanimi je bilo vsaj šest takih, ki so navedli za rojstni kraj Buenos Aires, Argentina - op. ur.).

Za to priliko je bila izdana tudi monografija „Narodni dom v Trstu 1904-1920“. V njej je opisana monumentalna zgradba iz arhitektonskega vidika ter bogate dejavnosti, ki so se v teku poldruga desetletja razvijale v njej.

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti

Nova diplomantka: Dne 12. julija je na buenosaireski univerzi UBA diplomirala **Adrijana Mehle por. Kjuder** in postala farmacevtka. Želimo ji veliko uspeha!

V dobrodelni sklad Zveze slovenskih mater in žena so darovali: ga. Albina Kopač \$ 30; ga. Mici Dolinšek \$ 10 v spomin Renati Sušnik; Sloga \$ 600; ZSMŽ San Justo \$ 300; ZSMŽ Ramos Mejia \$ 100; ZSMŽ San Martín \$ 100; ZSMŽ Carapachay \$ 20.

Vsem naj Bog obilo povrne!

Iz življenja ZSMŽ

Junij je naši skupnosti spominski mesec že vrsto desetletij. Vedno smo se v eni ali drugi obliki spominjali vseh žrtev vojne in revolucije ter nasilno vrnjenih, grobo in kruto pobitih domobrancev. Izgubili smo dvanajst tisoč mož in fantov, poleg civilistov — med njimi mnogo mater, žena, deklet in otrok... Vsem posvečamo žalno misel v juniju, tako tudi letos, ko je preteklo pol stoletja od tistih groze polnih dni.

V sklop teh doživetij je posegel Miha Gaser, katerega smo povabile na redno srečanje Zveze prvo sredo v juniju, ki je obenem tudi žalna ura. V njegovi zavesti so ostale slike, ki so z leti postale „filmski trak“ in dobile besedilo. V ta doživetni film spadajo atentati komunistične partije na poštene Jeseničane, nemška okupacija v Kranju, kjer so stanovali Gaserjevi in od tam tudi bežali l. 1945. Ve, da je njegov pok. oče Albin Gaser — javni delavec, pomagal Judom in zavezniškim padalcem na varno. Zveze so bile narejene zelo tajno, a družina je tudi sodelovala tajno. Iz Vetrinja je prinesel list — časopis št. 4 z dne 10. maja, ki je bil tiskan le v nekaj izvodih, pozneje se je povečal, čim so se malo bolj uredile revne razmere. Silno zanimiv dokument za naš slovenski zgodovinski muzej — poleg drugih zaenkrat neprecenljiva družinska zapuščina, katero je marljivo zbiral oče v svoji „Vili Prepih“ — narejeni iz vej. Prebral nam je tudi nekaj otroških pesmic iz tistih časov. Posredoval nam je sliko taboriščnega življenja na vetrinjskem polju: strah in lakota, zaprepaščenost rojakov in vojakov ob neverjetnih novicah vračanja slovenske vojske — domobrancev v roke komuni-

stom; pretresljiv jok, ki je pretresal vsakogar nekaj dni in noči, tožbe iz zaslinih bivališč — narejenih iz vseh mogočih stvari, kriki žene od žalosti brez uma... Slišala se je molitev rožnega venca in klici in prošnje za božjo pomoč...

Bog pa je bil vedno z nami. Zaupali smo takrat, pred 50 leti in danes, ko se Mu zahvaljujemo in prosimo za pokoj naših žrtev vojne in revolucije. Asistent Zveze dr. Jure Rode je tudi molil 13 prošenj za poduhovljenje slovenskih duš, da ne bi bilo tolikšno trpljenje zaman. Slovenski šopek s trakom slovenske zastave in goreča sveča ob Črnih bukvah ter rožni venec — junijski dolgotrajni simboli na našem junijskem srečanju, so bili tudi priče pesmi, ki je vsem privrela iz srca: Oče, mati, bratje in sestre. Spominski list z besedilom iz Črne maše je narisala Irenka Fajdiga.

Zimska akcija se nadaljuje. Živilske pakete bomo razdelile rojakom v stiski ali kot le prisrčna pozornost. Srečolov je uspel. Izžrebani sta bili številki: 109 in 69. Dobitnikom čestitamo, darovalcem dobitkov se še enkrat zahvalimo.

Odprto pismo smo poslale Svobodni Sloveniji in Glasu Pristave za objavo; najlepša hvala. Domov v Slovenijo pa Delu, Družini, Novi zavezi, Slovincu in Katoliškemu glasu v Gorici. Upamo na dober odmev. Načrtujemo umetniške božične vizitke za naš dan — 1. soboto v septembru.

Hvaležne smo vsem rojakom, ki na kakršen koli način pomagajo ali sodelujejo z Zvezo slovenskih mater in žena.

Zveza

Marjan Žigon — 90-letnik

Rojen je bil v Trstu 5. julija 1905 v primorski družini, slovensko šolo je obiskoval v Trstu. Izučil se je za peka in nato za kovača. Veliko veselje je imel do glasbe, zato je na glasbeni akademiji študiral violino.

Štiriindvajset let je imel, ko je odšel zaradi gospodarske krize v Francijo iskat delo. Posrečilo se mu je dobiti službo s pomočjo dobre sorodnice. Tam je tudi spoznal svojo ženo, doma iz Nemčije.

Ob pričetku II. svetovne vojne se je z ženo in hčerko Marjetko vrnil v Italijo in kasneje v Volčjo Drago, kjer je Marjetka dobila sestrico Marijo. Ker na Primorskem ni dobil službe, je odšel z družino v Avstrijo v Gradec, kjer je dobil službo. Kmalu je moral k vojakom, kjer je bil dodeljen protiletalskim skupinam v Belgijo. Po propadu Italije so ga tja poslali kot tolmača. Ko

je dobil dopust, je odšel z družino v Gradec. Ob vrnitvi v svoj vojaški oddelk je doživel bombardiranje. Zatekel se je k nekemu kmetu in tam so ga čez nekaj dni prepričali, da je slekel vojaško obleko in se napotil domov. Srečno je prišel v Trst in nato v Renče. Tam se je pridružil vaščanom, ki so hoteli slaviti 1. maj. Nemci so jih polovili. Njega so imeli za francoskega vojuna. Ko je razložil, da je begunec iz Rima, so ga poslali iz Gorice v Avstrijo.

Po koncu vojne se je pridružil svoji družini v Gradcu. Nato so dve leti preživeli pri sestri v Gorici. Končno so se odločili za odselitev v Argentino, kamor so prišli leta 1948.

Tu si je z veliko pridnostjo kmalu sezidal hišo v San Antonio de Padua. Njegovi dve vnukinji sta zvesto obiskovali slovensko šolo na Pristavi. Tesno je bil povezan s slovensko skupnostjo. Zelo rad je hodil v Dom dr. R. Hanželiča v Córdoba. Radevolje je skočil Hanželiču na pomoč pri delu, saj sta si bila velika prijatelja.

Dolgo ni ostal v Argentini, ker sta se hčerki z družinama vrnila v Trst, in nato v München, kjer preživlja svoja visoka leta.

Večkrat se je vrnil v Argentino in obiskal stare slovenske znanke, saj nosi slovensko skupnost stalno v srcu.

Stric, še dolgo let sreče!

nečak Kazimir

črtujejo tudi izdajo njegovih spominov. Istočasno je izšla knjiga petih zgodb pesnika dr. Stanka Janežiča Zubljaj vojne, ki je posvečena „Rojakom — žrtvam druge svetovne vojne in revolucije na Slovenskem ob petdesetletnici“.

LONDON — Junija je potekal mesec slovenske umetnosti v Angliji. O premieri Flisarjeve tragikomedije Kaj pa Leonardo? je pohvalno pisal londonski Times, v gledališču Lilian Baylis pa je potekal večer slovenske kratke zgodbe.

TRI FARE PRI METLIKI — V cerkvi Žalostne Matere božje je Angela Tomanič koncertirala na orglah. S tem koncertom so v metliški občini počastili dan slovenske državnosti in začeli letošnje Metliško kulturno poletje.

MULJAVA — Žirija je podelila nagrado Kresnik za najboljši slovenski roman leta 1994 Tonetu Perčiču za delo Izganjec hudiča. To delo predstavlja preplet tém in motivov framonstva, stalinizma, fašizma, komunističnega nasilja, likvidacije terorizma in političnega fanatizma.

TRENTA — Na planoti nad sotočjem Soče in Lepence je 1. julija zaživelo novo turistično naselje — Pristava Lepena. Ima tri restavracije, klubske prostore, savno, bazen, konjske hleve in restavracijo na prostem. Rekreativna dejavnost obsega predvsem jahanje. Naselje je do potankosti zgrajeno v skladu s starimi trentarskimi hišami. Vseh deset objektov ima škodlaste strehe, narejene pa iz soškega kamena in brun.

LJUBLJANA — Predstavniki knjižnih založb so na tiskovni konferenci zatrdili, da ne morejo prodajati šolskih knjig za prihodnje leto, ker bi pri tem imeli izgubo. Na ministrstvu za šolstvo so knjigotržnikom obljubili, da se bodo v prihodnji sezoni pogovarjali tudi z njim. Knjigotržci bi bili pripravljeni prodajati učbenike, če bi imeli zasigurano 15% zaslužka.

LJUBLJANA — Muzej novejšje zgodovine je predstavil novost na področju slovenskega muzealstva — CD ROM ploščo, na kateri je predstavljena vsa zbirka muzeja. To je predstava slovenskih bankovcev in kovancev od leta 1918 do leta 1995 v računalniškem zapisu. Cena je 3900 tolarjev.

BOGENŠERK — Na bivšem Valvasorjevem gradu pri Litiji so 27. junija ustanovili Valvasorjevo fundacijo. Sklad bo oskrbel za uveljavitev in predstavitev slovenske kulture v okviru akcije Podoba Slovenije, ki so ga ustanovili pred letom dni, njena glavna skrb pa je povezovati slovensko kulturno dediščino in kulturno ponudbo starih mestnih jeder, cerkva in gradov ter organizacije raznih festivalov.

BLED — Narodni muzej Ljubljana je delno obnovil in dopolnil muzejsko zbirko na blejskem gradu. Predstavljen je predvsem arheološki del, vnovič pa so dostopne kopije 22 predmetov t. i. sebenjskega zaklada.

MURSKA SOBOTA — Cariniki so na mednarodnem mejnem prehod z Madžarsko odkrili 2,5 kg. heroína v nahrbtniku Romunke, ki bi ga morala oddati v ljubljanskem hotelu Tivoli državljanki Burundije iz Afrike.

VRATA POD TRIGLAVOM — 25. junija so se v Aljaževem domu v Vratih spomnili 50-letnice prvega plezalnega vzpona v Triglavskem stebru, ki mu alpinisti pravijo Čopov steber, ker ga je opravil alpinist Jože Čop. Po mnenju dr. Avčina gre tu za izredno dejanje izrednega človeka po najdrznejši smeri čez Triglavsko severno steno.

LJUBLJANA — Meseca junija so se cene na drobno v Sloveniji povečale za 0,8%. Najbolj so vplivali naftni derivati in tobak. Živiljske potrebe so se letos podražile za pet odstotkov in so za 14,1% višje od lanskih junijskih.

PREVALJE — 130 delavcev Palome Tovarne lepenke je v začetku julija začelo stavkati, ker še vedno niso dobili plač za april in maj. Delavci zahtevajo od vodstva enake izhodiščne plače kot jih imajo zaposleni v matični tovarni na Sladkem Vrhu.

KOČEVJE — Popolnoma uničen hektar gozda je vse, kar je ostalo za litostrojnim podjetjem Explo Engineering, potem ko so tam po posebnem postopku spajali kovinske plošče. Na 100 metrih gozdne ceste so opravili 16 eksplozij, ki so popolno uničile ta del gozda.

LJUBLJANA — Telekom Slovenija je uvedel enotno ceno novega telefonskega priključka. Tisti naročniki ki stanujejo manj kot 160 m od kableskega razvodišča, morajo plačati 900 dolarjev, za vsak meter več pa še dejanske stroške.

LJUBLJANA — V slavnostni dvorani SAZU so predstavili faksimilno izdajo knjige Valvasorjevega topografskega albuma Vojvodine Kranjske iz l. 1679. Obsega 321 strani bakrorezov gradov, mest, trgov in samostanov. Knjiga z naslovom Topographis Ducatus Carniolae modernae, je izšla v 1500 izvodih.

PARIZ — Mednarodni umetnostni magazin v francoščini L'Oeil je številko 30. junija posvetil Sloveniji in njeni umetnosti. Pobudnik je bil slovenski veleposlanik v Franciji dr. Andrej Capuder. Delo je bilo zasnovano še v mandatni dobi zunanjega ministra Lojzeta Peterleta.

MARIBOR — Po daljšem preiskovanju so kriminalisti odkrili, da so vodilni posamezniki družb neupravičeno izplačali 280 milijonov tolarjev (2,5 milijona dolarjev) provizij za neopravljene storitve. Denar so nakazovali tujim državljanom za neopravljena dela.

ŽENEVA, Švica — Na slovesnosti v Palači narodov OZN je slovenski predsednik Milan Kučan odprl slovenski salon. Salon je opremljen s Plečnikovimi stoli okoli velike steklene mize. Popoldan je Kučan v parku Rappard ob ženevskem jezeru odkril plastiko Venetski konj, delo akademskega kiparja Oskarja Kogoja, in jo izročil v dar ženevskemu kantonu.

LJUBLJANA — Slovenska izseljenska matica in Narodna univerzitetna knjižnica sta pripravili razstavo Slovenska beseda v Avstraliji. Ima dva dela: v prvem je prikazana Avstralija v preteklosti in sedanjosti ter znanstvena dela tamkajšnjih Slovencev, drugi del pa prikazuje literarno in drugo umetniško ustvarjanje avstralskih Slovencev.

LJUBLJANA — V Sloveniji je danes okoli 70 javnih telefonov na magnetne kartice. V prihodnjih 4 letih bi jih postavili še štiri tisoč. S prvim julijem se je telefonski impulz povečal za 8%, enako tudi za mednarodni promet.

MARIBOR — Na prireditvi Spoštujmo svoje korenine se je 30. junija 1700 udeležencev popeljalo z muzejskim vlakom od Maribora do Gornje Radgone. Take „fešte“ še ni bilo. Vlak je bil sestavljen iz veteranskih lokomotiv in okrog 100 let starih vagonov. Take vrste potovanja naj bi postala tradicionalna; za prihodnje leto že načrtujejo vožnjo vse do Kopra.

MARIBOR — V Slomškovi založbi je izšla knjiga Stanka Kocipra Jeruzalemski zvonar. Novele — 11 zgodb — so vzete iz življenja pred drugo svetovno vojno. Na-

MALI OGLASI

ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrliske vežice - pogrebi - Monseñor R. Bufano 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - Tel.: 651-2500 / 651-2335

ZDRAVNIKI

dr. Marija Avguštin - Specialistka za očesne bolezni. Ponedeljek, torek in petek od 16. do 20. ure. Roma 3122 - 1. nadstr. 3. - Isidro Casanova (20 m od Rute 3). Tel.: 485-5194

PSIHOLOGIJA

Lic. Jelka Oman, psihologinja. Psihološka pomoč pri učenju in vedenju, orientacija pri izbiri poklica in v njem, ter za starše in vzgojitelje. Finocchietto 1949, Hurlingham, Tel.: 665-0268

Psihoanalitični konzultorij: lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3° „M“ — Capital — Tel.: 831-3546.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. Elektro Ader - Franci Jac. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantate óseo-integrados; sredo in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk - Tel.: 762-2840.

Tel. 441-1264 / 1265

Latalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

Y. Yrigoyen 2742 - San Justo

Lepo sobo v Ljubljani oddam za mesec julij in avgust. Tel. 658-0154.

ADVOKATI

dr. Marjana Poznič - odvetnica - Vsak dan od 15. do 18. ure - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 382-1148

dr. Franc Knave - odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 476-4435; tel. in faks 46-7991.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Bogotá 3099, 2° B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 613-1300

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón - Tel.: 489-3319

Janez Pustavrh: barvam hiše, stanovanja, polagam tapete (empapelado); tel. 651-6622 (po 13. uri).

FOTOGRAF

Marko Vombergar - Telefon: 659-2060. Atelje: Garibaldi 2308 - (1754) Villa Luzuriaga.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Urađuje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (g. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gd. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Urađuje ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Slovenska kulturna akcija

Tine Debeljak

VTISI IZ SLOVENIJE IN NJE KULTURE

v soboto, 22. julija, ob 20. uri v Slovenski hiši.

SDO

SAN MARTIN

SFZ

vabi na

26. mladinski dan

23. julija 1995

8.00 Začetek tekmovanj

9.45 Sv. maša

12.30 Kosilo

18.00 Kulturni program

Prosta zabava

Sodeluje ROCK & POLKA

43. obletnica Hladnikovega doma v Slovenski vasi

30. julija 1995

ob 9.00 slovesna sv. maša

ob 10.00 blagoslovitev Hladnikovega spomenika

ob 12.30 kosilo

ob 16.00 kulturni program

Nato posta zabava ob zvokih orkestra
Rock & Polka

KAJ ČE BI

le poskusili srečo in v SLOGI dvignili kreditno kartico SLOGA-MULTIRED.

Tako boste med člani SLOGE med katerimi bomo 2. januarja 1996 izžrebali

2 LETALSKI VOŽNJI BUE-LJU-BUE.

Prej ko to uredite, več možnosti imate, da zadenete.

Ne odlašajte! Informirajte se danes osebno ali po telefonu v SLOGI!

SLOGA DA VEČ! V SLOGI JE MOČ!

SFS Pristava končala turnejo

Po dvotedenskem gostovanju po Sloveniji je Slovenska folklorna skupina Pristava iz Argentine uspešno končala turnejo po Sloveniji in zamejstvu. Mlade plesalke in plesalci slovenskega rodu so povsod doživeli prigrčne sprejem ter med gledalci zbudili veliko navdušenje. Na vseh koncertih so se predstavili z argentinskimi plesi, kot so tango, plesi gavčev, pericón, malambo, milonga... pa tudi z belokranjskimi in gorenskimi plesi.

Po besedah dr. Petra Vendlja, državne sekretarja za Slovence po svetu, naj bi bila Slovenska folklorna skupina Pristava iz Argentine trenutno najkakovostnejša med izseljenskimi folklornimi skupinami. Tovrstnega priznanj so bili že večkrat deležni pri raznih nastopih po Argentini in Južni Ameriki.

Organizacijo celotne turnee je tokrat prevzelo Izseljensko društvo Slovenija v svetu.

GB iz „Slovenca“, 15. julija

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

Propietario: Eslovenia Unida

Redacción y Administración:

RAMON L. FALCON 4158

(1407) BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: (54-1) 636-0841

Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 60; obmejne države Argentine 90 USA dol.; ostale države v obeh Amerikah 100 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 75 USA dol. za vse države.

Čeke na ime „Eslovenia Libre“

Stavljenje in oblikovanje:

MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 362-7215
(1101) Buenos Aires

OBVESTILA

PETEK, 21. julija:

Seja Medorganizacijskega sveta v San Martinu ob 20. uri.

SOBOTA, 22. julija:

Kulturni večer SKA: Tine Debeljak: Vtisi iz Slovenije in nje kulture.

NEDELJA, 23. julija:

Mladinski dan v Slovenskem domu v San Martinu.

SOBOTA, 29. julija:

Zveza slovenskih mater in žena iz Ramos Mejía in San Justo: celodnevni izlet v Mundo Marino. Prijavijo se lahko družine z otroki. Prijave na 658-6157 ali 484-6905.

NEDELJA, 30. julija:

Obletnica Hladnikovega doma v Slovenski vasi.

SREDA, 9. avgusta:

Zveza slovenskih mater in žena izredno srečanje v kuhinji. Vabljeni ob 15. uri.

*Spomni se, Gospod, svoje služabnice;
sprejmi jo na kraj luči in miru.*

Vsem znancem sporočamo, da je Bog poklical k sebi dne 3. julija 1995 našo drago mamo in staro mamo, gospo

Zoro Štumberger roj. Žgavec,

ki smo jo pokopali v grob pokojnega moža Emila v „Parque de Descanso“ v Guaymallén. Iskreno se zhavaljujemo župniku Jožetu Hornu za pogrebno sv. mašo in vodstvo pogreba ter vsem za izraze sožalja ob njeni smrti.

Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Sin Gorazd z družino v Buenos Airesu;
sin Vojko z družino v Mendoza;
hči Sonja z družino v Mendoza;
sestra Dora z družino v Ajdovščini;
vnuki in vnukinje

*Izpolnila se je zadnja ti želja:
Počivati v rodni zemlji.*

Prijateljem, znancem in vsem rojakom sporočamo žalostno vest, da nas je v 99. letu starosti nenadoma zapustil naš dragi oče in stari oče, gospod

Anton Nosé

K zadnjemu počitku je bil položen na pokopališče v Strugah dne 15. julija 1995. Bog naj mu bo pravičen sodnik in naj ga bogato obdari za vse žrtve in trpljenje. Priporočamo ga v molitev!

Žalujoci: sinovi: Maks, Franci, Gabrijel z družinami, in Jože,
hčere: Marija por. Beljan, Danica, Silva por. Bizjak, Cirila, Nadi, Milena,
snahe: Nadi, Mari, Pepca; in ostalo sorodstvo

Struge na Dolenjskem, Ramos Mejía, Kočevje, Šentvid nad Ljubljano, Zalag, Düsseldorf